

בראשית - תוכן ענייני הפרשה

- א. בראשית - בריאת העולם על ידי השם יתברך - מלאכת שמים וארץ בששת ימי המעשה, וינפש ממלאכה בשבת.
ב. סדר יצירת אדם וחוה, מעשה גן עדן, חטא אדם הראשון, הענש והגרש מגן עדן (ב', ד-כ"ה: ג', א-כ"ד).
ג. לדת קין והבל, קרבנותיהם, הריגת הבל, וענש קין (ד', א-כ"ו).
ד. ספר תולדות אדם עד נח - עשרה דורות (ה', א-ל"ב: ו', א-ח).
ה. חטאי דורו של נח, ונח הצדיק מצא חן בעיני ה'.

“לא טוב היות האדם לבדו, אעשה לו עזר כנגדו” (ב, יח)

על המלים “עזר כנגדו” מביא רש"י את דרשת חז"ל, “זכה - עזר, לא זכה - כנגדו”.

הנצי"ב (הרב נפתלי צבי יהודה ברלין זצ"ל) ב"הרחב דבר", מפרש את הדברים כך: ה"עזר" הגדול ביותר שיכולה אשה להעניק לבעלה, היא היכלות שלה להיות במקרים המתאימים דוקא "נגדו", דהיינו, לא תמיד לסייע לו ("לזרם" אותו, בלשון המדברת), אלא גם לדעת מתי לבקר ומתי להאיר לו צדדים שנגעלמו מעיניו. למשל, במקרה שאדם הוא "כעסני ורגזני" (פלשון הנצי"ב), ה"עזר" הוא דוקא ברכות הפעס, או בלמוד זכות על האדם שהוא כועס עליו וכיוצא בזה. וכך גם במקרים אחרים של נטיות קיצוניות או מטעות, ביכלתה של האשה להיות משקל נגדי, להאיר את דרכו של הבעל ולהאיר לו זוויות אחרות. כך, ה"נגדו" מתברר כ"עזר" (פלשון הנצי"ב, "זאם נח, הפרוש 'עזר כנגדו', במה שהיא מנגדתו, תהי לעזר"). וכן להפך, לעתים דוקא ה"עזר" מתברר כ"נגדו" - כאשר בני הזוג אינם מעירים או מבקרים אלא מצטרפים לבן הזוג אף כשדרכו מטעית, בטוח הקצר בן הזוג רואה זאת כ"עזר", אף בטוח הארך הדבר הוא "נגדו" (פלשון הנצי"ב, "במה שהיא עזר מתחילה והיא מסייעתו לכל רוח רעה שעוברת עליו, ואין לה 'כנגדו' גדול מזה"). וזהו "זכה - עזר, לא זכה - כנגדו"; כשאדם זוכה, הוא מקבל מה שבראה אולי כ"נגדו" אף כלו עזר וסייע; וכשאינו זוכה, הוא מקבל מה שבראה כ"עזר", הצטרפות והעדר בקרת, אף לטוח הארך הוא "נגדו".

“זה ספר תולדות אדם...” (ה, א)

סיפר הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א: פעם בא רבי חיים עוזר גרודז'נסקי זצ"ל לבקר אצל רבה הנערץ של לודז' - רבי אליהו חיים מיזל זצ"ל, ומסר לו את ספרו 'אחי עזר' במתנה. שמח רבי אליהו בספר והביע הערכתו שהוא נפלא מאוד. שאל אותו רבי חיים עוזר 'אימתי נזכה שגם כבודו יחבר ספרים, ענהו רבי אליהו חיים 'יש לי ספר'!... תמה רבי חיים עוזר 'אם יש לו ספר, נא להראות לי את ספרו'. השיב לו רבי אליהו חיים 'בא עמי'. והוא הראה לו בארון שטרי חוב, שהתחייב לפרנס תלמידי חכמים אלמנות ויתומים בלודז', והוסיף שזה הספר שלו, והיינו 'ספר תולדות אדם' - מעשיו הטובים, והוא כל כך טרוד בספר זה, עד שאין לו פנאי לחבר ספר כרבי חיים עוזר. רבי חיים עוזר לא ענה, ואולם על ערש דוי סמוך לפטירתו אמר לרבי יוסף מישקובסקי זצ"ל עכשו רואה ומבין כי רבי אליהו חיים צדק, ועקר ספר האדם שמביא אותו לחיי נצח הם המעשים הטובים שעשה.

[טוב טעם ודעת בראשית]

דבר העוזר

פרשת בראשית היא לא רק הפרשה הראשונה בתורה, היא היסוד והשרש לכל מה שבא אחריה. בסיום ימי התשובה, החגים והשמחה של תשרי, אנחנו חוזרים לבראשית - אל הנקודה שבה הכל מתחיל מחדש - התחדשות. העולם לא נברא כדבר משלם וסגור, אלא במצב של "בראשית". חז"ל מלמדים אותנו שהקדוש ברוך הוא "מחדש בטובו בכל יום תמיד את מעשה בראשית".

החשיבות הגדולה של הפרשה היא התזכרת שלא משנה מה היה בעבר - כמה טעינו, נפלנו או נתקענו - תמיד יש לנו את היכלות לברא את המציאות שלנו מחדש. כל התחלה נושאת אתה כוח של התחדשות טהורה, ממש כמו ביום הראשון לבריאה.

בתוך כל גדל הבריאה - השמים, הארץ, המאורות והחיות - שיא הבריאה הוא האדם שנקרא: "ויברא אלקים את האדם בצלמו, בצלם אלקים ברא אותו".

פרשת בראשית מעמידה במרכז את הכבוד והערך האנושי. כל אדם נברא יחיד ויחיד, ויש בו ניצוץ אלוהי. המשנה במסכת סנהדרין (פרק ד' משנה ה') לומדת מכך מסר גדול: "לפיכך נברא אדם יחיד, ללמדך שכל המאבד נפש אחת... כאלו אבד עולם מלא, וכל המקים נפש אחת... כאלו קים עולם מלא". כלומר, כל אדם הוא עולם מלא בפני עצמו, פגיעה בחיי אדם אחד היא כמו חרבן שלם, והצלת חיים אחת היא כמו בניית עולם שלם. הפרשה מזכירה לנו לראות את האור והקדשה שבנו ובכל אדם סביבנו.

העולם לא נברא כשהוא גמור! בסוף ימי הבריאה נאמר (ב, ג): "אשר ברא אלקים לעשות". חז"ל מסבירים: "לעשות" - לתקן. הקדוש ברוך הוא השאיר לעולם מקום להשלמה, והפקיד בדינו את התפקיד להיות שתפים בבריאה - להוסיף אור, לזכך את העולם, ולבחר בטוב בכל יום מחדש. האדם אינו רק צופה בטבע, אלא פעל יוצר שממשיך את מעשה בראשית.

דהיינו, העולם לא נברא כמעשה מגמר, אלא כמערכת דינמית המצפה להשלמה. הרמב"ן והמהר"ל (מפראג) עומדים על השתפות במעשה בראשית, אלקים ברא את חמרי הגלם של המציאות, אף השאיר את מלאכת העבוד לאדם.

המדרש (תנחומא פרשת תזריע, סימן ה') מספר על טורנוסרופוס הרשע ששאל את רבי עקיבא: "מעשה מי נאים, של אלקים או של בשר ודם"? רבי עקיבא הראה לו שבילים (מעשה אלקים) מול גלוסקאות לחם (מעשה ידי אדם), והוכיח שמעשה האדם נאים יותר מפני שהם משלימים את הבריאה.

והנה, חז"ל קובעים כי אדם הן דין אמת או השומר שבת נעשה "שתף לקדוש ברוך הוא במעשה בראשית".

הבורא החסיר מהעולם במכוון כדי לתת לאדם את הזכות והענג שבתקון (בבחינת "נהמא דכיסופא") - לחם חסד שאינו מגיע במאמץ.

פרשת בראשית מטעינה אותנו בכח של תקווה והתחלה חדשה. היא מראה לנו שגם כשיש "תהו ובהו" או חשך, תמיד אפשר להגיד "יהי אור" - להביא ולהפיץ אור לעולם כלו.

"וַיֵּשַׁע ה' אֶל הָבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ" (ד, ט) - ספור הָאָרֶץ" (א, א) - הַטַּעַם שֶׁפִּתְחָה הַתּוֹרָה בְּאוֹת ב', וְעִשְׂרֵת הַדְּבָרוֹת נִפְתְּחוּ בְּאוֹת א'

כתב 'בעל הטורים' בראש ספרו על התורה בשם המדרש רבה (א, י) (וכן הוא בירושלמי חגיגה פרק ב' הלכה א', ובתנא דבי אליהו פרק ל"א) לבאר מדוע פתחה התורה באות ב' דוקא שהיא האות השנייה, ולא באות א' שהיא הראשונה מכ"ב האותיות, וגם שהאות א' מרמזת על אחדות הבורא יתברך שהוא אחד ושמו אחד, ולכאורה היה ראוי להתחיל בה את התורה. ותרץ משום שאות ב' היא לשון ברכה ואות א' היא לשון אור, "אמר הקדוש ברוך הוא אפתח באות ב' בלשון ברכה ולואי שיוכל להתקיים".

עוד מובא במדרש: "באותה שעה עמדו כל האותיות לפניו, זאת אומרת בי יברא הקדוש ברוך הוא את עולמו, וזאת אומרת בי יברא הקדוש ברוך הוא עולמו וכו', באה האות ב' ואת ואמרה לפניו: רבוננו של עולם רצונך לברא בי את עולמך שאני אות של ברכה ובי מברכין אותך בניך ישראל העתידים לבא בעולם ואומרים ברוך אתה ה', אמר לה הקדוש ברוך הוא בך ודאי אברא את עולמי ואת ראוייה לך".

ומובא עוד שם: "שהיה הקדוש ברוך הוא משגיח בתורה וברא עלמא" באותיות התורה, ולכן הקדים בהם האות ב' לברכה. ומסים המדרש (שם) אף על פי שהתורה פותחת באות ב', עשרת הדברות נפתחות באות א' כפי שכתוב (שמות כ, ב): "אֲנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ", בשכר שותרה האות א' לאות ב' שהיה צריך לכתב "אלקים ברא בראשית", אמר לה הקדוש ברוך הוא "אף על פי שאני פותח בך עכשו, אפתח בך כשאתן תורה לישראל" = "אֲנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ".

לעמית זאת בזהר חדש (רות דף מ"ט) מביא ששאל הקדוש ברוך הוא לאות א' "אל"ף, אל"ף למה לא תפנסי כשאר כל האותיות שנכנסו לפני, אמרה לפניו רבוננו של עולם מפני שראיתי כל האותיות שנכנסו לפניך שיצאו בפחי נפש, וכבר נתת לאות ב' רשות שתברא בה את עולמך ואין ראוי למלך המלכים למי שנתן מתנה להעבירה ממנו ולפיכך עמדתי במקומי, אמר לה הקדוש ברוך הוא הואיל וכן הוא את תהיי ראשונה לכל האותיות, בך אני מתעלה להקרא בך שמי אחד, וכן מובא בהקדמת הזהר (דף ג' ע"ב), והוסיף שם "ואף על פי שאני פותח בך עכשו, אפתח בך כשאתן תורה לישראל אֲנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ. היוצא מדבריי, שבזכות עין טובה שנהגה אות אל"ף באות ב' זכתה להיות ראשונה לכל האותיות, והיא תוספת מעלה.

[אוצר פלאות התורה]

תורה שבעל פה פותחת באות ב' - לשון ברכה

מטעם זה שאות ב' מרמזת על ברכה, כתב בספר 'חדשים גם ישנים' (מסכת ברכות, פתיחה סימן א' אות ו') שגם רבנו הקדוש לא רצה להתחיל את הש"ס במסכת פאה, כיון שהיא מתחילה באות א' אלו דברים שאין להם שעור, ולכן התחיל במסכת ברכות להתחיל בטוב ובברכה כמו שנאמר (תהלים ק"ט, ק"ל) 'פתח דברך יאיר'.

וכן מבאר בהקדמת 'המאירי' (לסדר זרעים) שהתחיל רבי את המשניות במסכת ברכות בכדי להתחיל בברכה. ונראה להוסיף, שמטעם זה גם ציון הדפים שבראש העמודים בתלמוד בבלי מתחיל מדף ב' ולא מדף א' כדי לרמז לאות ב' שהיא לשון ברכה.

"וַיֵּשַׁע ה' אֶל הָבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ" (ד, ט) - ספור

מעשה בצמד דיגים, ידידים ותיקים, אשר היו יורדים אל הים באניות בכל לילה, ולפנות בקר היו עולים לחוף עם שללם, אותו היו מוכרים לסוחר דיגים בשוק של ברצלונה.

לילה אחד, בעוד שתי הסירות פורשות ממורות ומפזרות פתיונות, הזדעזעה לפתע סירתו של אחד מהם, פרקסה והתיצבה. בסקרנות הטה הדיג את הלפיד הבוער, ועד מהרה זהה את השלל: דג טונה ענק עלה ברשת! דג כזה לא מוכרים במכירה רגילה. אי אפשר 'לבישו' בשוק הברצלוני.

בעצה אחת עם ידידו, העמיס את הדג על עגלה מהירה, ונסע לארמון המלוכה. יאה הוא הדג למלך ספרד! התרשם המלך מן הדג המיוחד והתפעם מטוב לבו של הדיג ומאהבתו למלך, והורה לעבדיו למסר לידי הדיג ארגז ובו חמש מאות מטבעות זהב, מענק הוקרה והכרה מבית המלוכה!

ראה זאת ראש השרים ודמו רתח: שנים שהוא מוסר עצמו עבור בית המלוכה, ומעולם לא קבל מענק שכזה, בקשי מבט של הערכה. וברגע אחד מגיע דיג בעל מגפים ומשנה את הכללים?! ובכן, אם את המלך מענין רק מאכלים משבחים, הוא ידבר עמו גם כן דרך הצלחת.

שלח את אחד מעבדיו החשאיים, והורה לסקר את היבול הימי של הדיגים מדי בקר. ברגע שעולה דג הגון ומכבד, עליו לרכש אותו בכל מחיר. בקרב הדיגים נפוצה שמועה על שליח מסתורי המנסה לאתר דיגים מיוחדים בכל כוחו, וישלם עבורם ככל שידרש, רק להשיג את הדג הנכסף!

והפעם, האיר המזל לדיג השני. דג ענק נתפס ברשתו! דג טונה כחלת סנפיר! נועצו החברים שוב, והחליטו: דג כזה - לבית המלוכה! בכוחות משתפים העלו את הדג והשיטו את הסירה בחזרה לחוף. בחוף המתין להם אדם לבוש בגדים הדורים ושאלה בפיו: "בכמה"? הדיג הביט בו במבט נרגז. "את הדג הזה אני מוכר! זה לא דג עבור אנשים כמוך. הדג הזה נוסע כעת לארמון המלוכה, וכעת - סור מדרך! חזקה על שליח שעושה שליחותו, וכשהגיע הדיג לשערי הארמון - צפתה לו הודעה מפתיעה: "לפני שעה קלה קבלנו הוראה מגבוה: אין להעביר מתנות למלך, בשום אופן!"

הדיג חפץ בדעתו ואחר לחש לשומר: "ראה מה יש באמתחתי. לפני חדש המלך שלם על דג פשוט מזה חמש מאות מטבעות זהב. תן לי להכנס למלך, ואתן לך מחצית ממה שאקבל!"

גאות השומר, והדיג התקדם. בפניסה הפנימית נתקל בשני שומרים מכדנים: 'אין רשות להכנס! שוב התחייב לחלק ביניהם את מה שישאר בידו, ושוב התקדם. עשרה שומרים חלף עד שנעמד לפני המלך, את כלם צריך היה לשחד במחצית מממתנתו, אך לבסוף הגיש את מנחתו למלך: טונה כחלת סנפיר! שאל המלך: "ומה תבקש בשכרך"? פשט הדיג את מעילו ובקש: "אלפים מלקות לעיני המלך!" - "ומי יכול לחיות אחרי אלפים מלקות"? תהה המלך על הבקשה המוזרה. "אני! הניח הדיג את ידו על לבו, הפשיל את חלצתו והמתין למכה הראשונה.

לאחר המכה השנייה, נזדקף והודיע: 'עד כאן חלקי, מכאן ואילך - השתפים!' תהה המלך בשנית, והדיג ספר על השומרים שמנעו את כניסת המתנה אל המלך ועל השחד שהבטיח עד שנצב בהיכלו של המלך. "אם אני מקבל אלפים מלקות, יבוא השומר הראשון ויקבל אלף בשכרו", טווה הדיג את חלקת שכרו. "האלף הנותרים יתחלקו ביני לבין השומר השני. לשומר השלישי מגיע מאתיים וחמשים, ולרביעי - מאה עשרים וחמש. לחמישי - ששים וששים וחצי, מחצית הנותר, ולששי - שלושים ואחת ורבע. השביעי - חמש עשרה וחצי והשמיני - כשמונה, התשיעי - ארבע ולעשירי נותרו שתיים לו ושתיים לי!"

נהנה המלך מפקחותו של הדיג, ותחת אלפים המלקות, העניק לו אלפים מטבעות זהב...

[שירת התורה]

"וַיֵּשֶׁם ה'... אֹת" (ד', ט"ו) - ספור מדהים

מעשה נורא מובא בהקדמה לספר 'מגלה עמקות', על פשר המצבה הסמוכה למצבת הגאון הקדוש בעל ה'מגלה עמקות' זצ"ל: לאחר הסתלקותו של בעל ה'מגלה עמקות', הגיע יום אחד לקראקוב אברך צעיר שחזותו העידה עליו כי הלך עני הוא, ופנה אל גבאי ה'חברה קדישא' כשבקשה בפיו: מכיון שראה כי בקרבת קברו של הגאון מצויה חלקת קבר פנויה, חפץ הוא לרכוש חלקה זו עבור עצמו, ואף הציע סכום הגון לשם כך. מששמעו הגבאים את דבריו, החלו לגער בו: 'מי אתה כי תחשב את עצמך ראוי לשכב במקום קדוש כזה? ומה עוד, כאשר ידענו כי בעל ה'מגלה עמקות' בקש להשאירו פנוי? אולם האברך לא הרפה ואמר: 'לומר לכם מי אני - איני יכול, אך דעו כי ראוי אני להקבר שם ומוכן אני לשלם סכום נכבד עבור רכישת הקבר'.

כך שב על בקשתו מדי יום ויום, עד שברבות הימים החליטו גבאי ה'חברה קדישא' להתפטר מן האברך הסרדרן בצורה מכבדת: 'אם תסכים לקחת על עצמך את עלות בניית הגדר המקיפה את 'בית החיים', נסכים לבקשתך'. מדבר היה בסכום עתק. בטוחים היו כי ממילא אין ליהודי זה סכום כה גבוה, וכך יתפטרו ממנו אחת ולתמיד... אך מה גברה תדהמתם כאשר לאחר שעה קלה חזר האברך כשבגדיו הסכום הדרוש ובקש לערוך הסכם ותיקיעת כף...

הגבאים, שלא ידעו להשיא עצות לנפשם, החלו לנסות ליטול את דעתם ולומר זה לזה: 'הרי ההוצאות כאן מרובות, שמירת 'בית החיים', הגדר הזקוקה לתקון, הנקיון, התחזוקה... וקפת ה'חברה קדישא' ריקה, והנה נקרתה בפנינו הזדמנות למלא את הקפה, הן בסכום הנספך שהציע האברך תמורת החלקה - נתן? היה לשלם רבות מן ההוצאות'. 'ממילא' - אמרו הגבאים לעצמם - 'האברך צעיר, ואנחנו זקנים... ועד המאה עשרים של אדם זה - הרי אנחנו כבר לא נהיה כאן... והרי שום עד אין בינותינו'... והחליטו ביניהם לעשות עמו הסכם.

ואכן, חתמו על שטר כי החלקה שבקש - שמורה היא לו. אך הם לא העלו על דעתם כי כבר ביום שלמחרת יצטרכו לטפל בו, כי ביום שלמחרת נודע כי אותו אברך נסתלק לבית עולמו בפתע פתאום! נחרדו הגבאים חרדה גדולה, שכן אפילו את שמו לא ידעו, ומה יעשו כעת?! היאך יקברוהו לצד ה'מגלה עמקות'?! והרי כל העיר תהיה כמרקחה מהחשש לקפידתו של בעל ה'מגלה עמקות'! לאחר התלבטויות רבות, החליטו שלא לספר זאת לאיש ונחמו את עצמם בכך שאיש אינו מכיר את האברך, אין לו קרובים או ידידים, ובעקב - אין איש יודע על מעשה המכירה. הנספך הולך למטרות טובות, והכל בא על מקומו בשלום... האברך נקבר בחלקה רגילה, ומלבד יום הפטירה - לא צנן דבר על מצבתו, אפילו לא שם הנפטר.

והנה, בלילה בא האברך בחלום אל הגבאים וטענה בפיו: 'הסכמנו על עסקה בצורה ברורה ומפורשת, ואתם את חלקכם לא קימתם! שלמתי עבור חלקת הקבר ואתם נתתם לי תקיעת כף, אך קברתם אותי במקום אחר! אתבע אתכם לדין בבית דין של מעלה'... נחרדו הגבאים, אך נסו להרגיע את עצמם ש'חלומות שוא ידברון', וש'דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין', אולם משנשנה החלום בלילה שלאחריו ובזה הבא ובבא אחריו, הבינו שלא יצאו ממנו נקיים... כדרך של יהודים, באו לשפך את לבם לפני המרא דאתרא של העיר קראקוב באותה עת - הלא הוא הב"ח - רבי יואל סירקיש זצ"ל.

'את חטאנו אנו מזכירים היום' - אמרו הגבאים: 'כך וכך היה מעשה, מכרנו את שאינו ראוי, וכך וכך עלתה בגדינו, והנה האברך הנפטר בא אלינו בחלום בדין ודברים, ורוצה לתובענו בבית דין של מעלה, ואנו - אנה אנו באים'!...

הב"ח האזין בלבד ראש לדבריהם, והורה להם שבעת שיבוא האברך שוב בחלומות לתובעם, יענו לו כך: 'תורה - לא בשמים היא, ואין דנים בפני בית דין של מעלה אלא רק בזה של מטה. ואם חפץ אתה במשפט צדק, בוא ביום פלוני למקום פלוני ותתבע אותנו בפני בית הדין, והיה אשר יאמרו הדינים - הוא יקום'. ואכן, האברך בא שוב בחלום, ומששמע את דברי הב"ח אשר בפי הגבאים - הסכים מיד. ביום המיעד התקנה בבית הכנסת מחצה שמאחוריה תסתר רוחו של האברך, ובהגיע השעה היעודה, נשמע כמין רחש מאחורי הפרגוד, ונפתח הדיון... הרב צנה על האברך שירצה את דבריו בפני בית הדין, והלה עשה כדבריו, בסכמו את טענותיו כי על אנשי ה'חברה קדישא' לקים את דבר ההסכם ולהביאו למנוחת עולמים במקום אותו רכש. כשנתבקש גבאי ה'חברה קדישא' לענות לדברי התובע, עמדו ואמרו: 'הן אמת שכן היה ספור המעשה, אולם היה זה מקח טעות; מעולם לא עלה בדעתנו לטומנו בסמיכות לקברו של הרב בעל ה'מגלה עמקות', אין זה לפי כבודו של הרב, וזה בנגוד לצוואתו. התובע לא רצה לגלות לנו מיהו, וכך לא ידענו אם ראוי הוא לכך, לכן עשינו מה שעשינו כדי לפטרו מאתנו, אך הוא הביא את כל הסכום שבקשנו, וכך לא היה בגדינו ברה אלא כאלו להסכים לו'...

הב"ח פנה אל המנוח שיאמר לו מה שמו ומי הוא, בכדי שיראה בית הדין שמה ראוי הוא להקבר אצל ה'מגלה עמקות', אך האברך סרב בתקף לגלות דבר על אודות עצמו, באמרו שאין זה ממין הענין, ואלו את ההסכמה שבתקיעת כף יש לקים כלשונה. לאחר ששמעו הדינים את הצדדים, ישבו ושקלו וטרו בדבר, ובסופו של יום יצא הפסק: מכיון שהמנוח קנה בלי שום צל של ספק את חלקת הקבר, ומן הראוי שיקבר בה, כפי שהבטח לו, אך מאידך גיסא אין בית הדין יודע אם האיש הוא לפי כבודו של בעל ה'מגלה עמקות' ואם ראוי לעבר על צוואתו למענו, ומכיון שאנשי החברה קדישא כבר יצאו ידי חובתם כלפי המנוח בזה שטמנוהו היכן שהוא, לכן אין אנו מחייבים את החברה קדישא להעבירו לקבר שליד הרב הגאון, אבל כדי לצאת ידי חובת אלוקים ואדם, ומחמת הספק, יפתחו את שני הקברים, זה של האברך וזה שליד קבר ה'מגלה עמקות', ויתירו פתוחים למשך הלילה. 'ואתה' - סיים הב"ח בפנותו אל המנוח שמעבר למחצה - 'אם אכן ראוי אתה לשכב ליד הרב בעל ה'מגלה עמקות', תעבר לבדך אל הקבר הנכון לך'... כך נעשה.

למחרת עם בקר שלח הב"ח את שליח בית הדין וחדיו עם אנשי ה'חברה קדישא' לבדק מה נעשו בקברו, ויחרדו אל לבם, כי ראו את קברו של האברך שהיה ריק, ואלו הקבר ליד בעל ה'מגלה עמקות' היה מלא... כששבו וספרו זאת לב"ח, הבין כי אותו איש הוא קדוש ונסתר עד למאוד, וכנס את כל אנשי עירו לחלק לו כבוד אחרון ולבקש את סליחתו מעל קברו.

והורה הב"ח להקים מצבה על קברו ולכתב עליה: 'פה נטמן האברך לא נודע מיהו, יגיד עליו רעו'. כלומר, רעו - 'המגלה עמקות' הקבור על ידו יעיד עליו מיהו...

לאחר שנים רבות נחקר הכתוב מן המצבה. בשנת תקצ"ב הוקמה מצבה חדשה על הקבר וחרטו עליה את הדברים הבאים: 'ציון לנפש חיה פה מצאנו, ודעת שמה לריק יגענו, יען נמצא קבור באשמונים, ותמחנה אותותיו מרב שנים, אכן יגיד עליה רעו גאון עזנו, 'מגלה עמקות' ומגיה חשכנו, כי רב כבודו בשם תפארת, להשאר כדור דורים למזכרת, גבאי החברה קדישא זאת אל לבם השיבו, ומצבה חדשה על קברו הציבו, תקב"ץ לפ"ק (ה'תקב"ץ) לבריאת ארץ ושמים'.

[פנינים]

נטלו פרה ותחבו את האגרת בין קרניה. רועה צאן נשלח להוביל את הבמה עד סמוך לשערי הארמון, ומשם והלאה...

כצפוי, השומרים הפתעו למצא בלב עיר הבירה בעל חיים שיצא מהכפר, אך כשגלו את האגרת המגלגלת בין קרניה, הבינו שיש דברים בגו. עיון קל העלה כי האגרת מיעדת לעיני המלך, ומהרו להעבירה לידי קצין השמירה, משם לשר הפנים עד לידי המלך. לחרונו של המלך לא היה גבול: 'גם להעלים מסים, גם להסית את כל תושבי העיר להעלים מסים וגם ללעג לי עם שליח שכזה?! לדעתי אין די בקנסות. עלינו לעלות על העיר בחרבות וברמחים, לא להשאיר שריד לגנבים!' שר הפנים היה מעט שקול. הוא המתין לשף חמת המלך והציע את אשר בדעתו: "לא יעלה על הדעת שעיר שלמה תתנהג בצורה כזו. ברור שיש מוח אחד העומד מאחורי רצף ההתנהגויות הללו. נאתר אותו וענשו ישמש תמרור אזהרה בפני העם!"

נאות המלך ואכן החשוד המרפזי אתר. הוא המסית להעלים מסים והוא המסית לשלח פרה אל בית המלוכה. ענשו החל בהלקאה בפרהסיה והסתיים בתליה על הגרדום, למען ישמעו וייראו... וזה בדיוק מה שנעשה עם הנחש הוא חטא, וגרם לאדם וחוה לחטא, וגרם למיתה בעולם, בעצב תלדי בנים, ועוד... אבל ענשו היה קשה מכלם.

בברכת התורה

"לאדם מערכי לב ומה מענה לשון" (משלי ט"ז, א)

לעילוי נשמת

מ"ר אבי: יעקב בן רחל וצדוק: מרן הראש"ל הרב עובדיה יוסף זצ"ל
מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף: הרב מאיר נסים בן כמסאנה
מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה: הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל
נפתלי בן רוזה: אברהם בן שמחה: גורג'י בן שמחה: יעקב ישראל בן גלית
רבי מאיר בן אשר: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה: בן ציון קליין
שלמה בן זוהרה: יעקב בן סאלם: חיים בן דוד ורחל: אפרים בן מדין
אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאורו אברהם: רפאל בן תמו
אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחיא: דוד (רוג'ה) בן שמחה: מרדכי בן אוסנת
משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה: נפתלי ממון בן יקוט
שמחה בת סרח: יפה נדירה בת נעמה: רוזה בת שמשון: דליה בת חיים
הגר בת אהרן והרטה: כתון בת חביבה: אהובה (דייזי) בת טובה
רחל בת חנה: חנינה בת מביסה: ורד בת אידה: חנה בת אביבה וראובן
שושנה נוואל בת שדרה: רבקה בת רחל: מורבריד אוסנת בת מרים

להצלחה: אליעד יעקב, הדס-הודיה, תמר, יעל, מיכל שרה בני פאולה: בנימין בן צילה גילי בלומנר, אלעזר בן שמחה, יצחק בן גיטי

זיווג הגון: אליעד יעקב בן פאולה: יצחק בן חיה: אליהו בן אילנה: רחלי בת זהבה עדינה בת שמחה: בתי בת אסתר: הדר ברטה ורונה איילת בנות כרמית נעמה בת אסתר: תמר בת פאולה: אריק בן חיה: שלי בת חיה: הילה בת דניאלה

לרפואה:

אהרון בן רוזה: משה בן רוזה: אהרון בן מרים
מנחם בן עליזה: שמעון בן רחל: אברהם בן אנט
עודד בן גור: גולן בן דינה: אסתר בת שושנה
אורסל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זולית בת חנה
פאולה בת דינה: גלית בת חות: מרים קרן בת רבקה
אילה לאה בת ציפורה: אסתר בת שלומית
רחל בת נוארה: רות בת לינה: נורית בת רחל
לימור הודיה, ושרונה בנות תורן יפה

לזרע של קימה:

יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים
נפתלי שלמה בן לאה: ליאור בן דינה
שושנה ריזל בת מינה: שירה בת שושנה
שמחה צביה בת רחל: יובל בן שלומית
רחל בת חיה: לאה רחל בת איריס: טריק בת מלם
ויקטוריה תקוה בת רינה: דניאלה בת עופרה
מאיר יעקב בן רחל: הילה בת ישראלה
מירי בת סוזן: חיים יוסף בן איריס: סהרה בת שהאין

להזמנות, להקדשות ולתרומות במייל:

Ronbarina@gmail.com

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים

"והנחש היה ערום מפל חית השדה... ויאמר

אל האשה..." (ג, א) - ספור

יש אדם חוטא, ויש אדם שגורם לאנשים לחטא. יש אדם שוגא ה', ויש שמשגיא את שם ה' בעיני הבריות, ירחם ה'. אותו אדם סבור הוא להרויח מכף, אך לבסוף יקבל הוא ענש כפול ומכפל על שהסית נגד המלך. זו המשמעות של 'ולמשגיא אשלים', כי לאדם כזה יש תשלום מיוחד.

בעיר רחוקה ירד סך המסים שהעלו התושבים באפן דרסטי. פקחים שנשלחו לברר את הענין שבו בידיים ריקות, והמלך חש כי יש כאן מרי קולקטיבי. לפני שפתח בסדרת ענשים מהדהדים, העדיף לחפר לעמק, לבדק עד היכן הכה המרד שרשים.

מנהלי רשות המסים חקרו ודרשו ושלחו לעיר סוכני חרש. הללו פתחו חנות ופרסמו את דבר פתיחת החנות החדשה במודעות ענק. החנות החדשה הציעה מוצרים סטנדרטיים, אבל במחירים גבוהים מהמקבל.

כצפוי, החנות לא רשמה רווחים, אך לאחר שבוע הגיעו התוצאות: זוג אנשים התייצבו בפתח החנות ובקשו לדבר עם בעלי העסק ביחידות. באדיבות הזמנו השנים לפנה צדדית, התיישבו וברכו את המוכרים על העסק החדש. הם לא העלו בדעתם כי הם יושבים מול סוכני הממשל.

"שמעו נא, כנראה אתם חדשים כאן. אנחנו רואים שאתם מוכרים במחירים גבוהים כל כך, והצבור מצביע ברגלי - אין קונים! למה תמכרו במחירים כאלו?" המוכר העמיד פני מתקומם. "ומה תרצו, שאפסיד? את הסחורה אני קונה בשמונים אחוז, ויש הוצאות שכירות ומדוף, משכורות לעובדים ועוד לא דברתי על תשלומי המסים שאוכלים את כל הרוח..." "רגע, עצר", לחש קולו של המבגר מבין האלמוניים. "את הספקים - תוכל לחץ שירידו את המחירים. את הפועלים - תצמצם למינימום, אבל המסים - אני לא יודע מי אמר לך שאתה חייב. לדעתי זהו עשק שתוכל להתעלם ממנו. המלך יושב על משמנים ואנחנו נאנקים, לא עוד!"...

מכשיר ההקלטה פעל בשקט והדבורים המשיכו. השנים פרטו איך מתעלמים ומה עושים, הציעו עזרה פרקטית ופורמלית, השיבו לשאלות והגישו את כל המידע על מגש של כסף, שמות אנשים המסיעים להמנע מתשלומי מס, ארגונים ועורכי-דין המעגלים פנות, מה לא.

החמר המפליל נאסף, המלך דן בממצאים והחליט: על מרד קולקטיבי מענישים בענש קולקטיבי! הקיף מצור על העיר המורדת והודיע שהצבא יסוג רק עם תשלום קנס בן מיליון מטבעות זהב, סכום אדיר ודמינוי שירושש את כל התושבים.

ובינתיים - אין אספקת מזון ואין מוצרים! נועדו בני העיר לאספת חרום והגיעו להחלטה: מכתב פיוסים ותחנונים למלך! הם יתווו על משונתם ויתחייבו על העתיד.

המכתב נסח בידי טובי הפותבים והיה מוכן למשלוח. קעת נצבה בפניהם השאלה: מי ישלח ומי יגיש את המכתב למלך? מי יהיו לפגש את זעמו הגואה? פרנסי העיר חשו כי הקולר יתלה בהם, ומאנו ללכת. בעלי העסקים טענו לעסוקים רבים, וכל אחד מצא אמתלה להתחמק.

שוב ישבו ודנו ושוב לא מצאו פתרון, עד שנעמד אחד והציע: "אם אף אדם לא רוצה לפגש בזעמו של המלך, נשלח את המכתב על גב בהמה!" כל כך היו תושבי העיר מבהלים, עד שלא בחנו את ההצעה...